

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

UNAPREĐENJE UČINKOVITOSTI SUDOVA I ODGOVORNOSTI SUDACA I TUŽITELJA U BIH – TREĆA FAZA – (PROJEKAT ICEA)

Sarajevo, 2024.

Sadržaj

O projektu „Unapređenje učinkovitosti sudova i odgovornosti sudaca i tužitelja u BiH – treća faza“	5
Reorganizacija poslovnih procesa u sudovima	16
Uspostavljanje sustava praćenja postojećih radnih kapaciteta u sudovima i podjednagog raspoređivanja radnog tereta na sudce	26
• Unapređenje kvaliteta primjene pravilnika o orijentacijskim mjerilima za rad sudaca i stručnih suradnika u sudovima u BiH i uporaba određenih CMS funkcionalnosti s ciljem smanjenja njihovih zlouporaba te bržeg i kvalitetnijeg donošenja sudskih odluka	27
Inicijativa za reformu postupka po žalbi u parničnom postupku	29
Unapređenje ovršnog postupka u pravosudnim sustavima u BiH	32
Implementacija strategije za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH	39
Unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH	42
Unapređenje položaja ranjivih skupina u kontaktu sa pravosuđem BiH	46
Unaprjeđenje kapaciteta sudova, u smislu proaktivne komunikacije sa medijima i javnosti, kao i transparentnost rada sudova	52
Promotivne kampanje	56

O projektu

„Unaprjeđenje učinkovitosti sudova i odgovornosti sudaca i tužitelja u BiH – treća faza“

Glavni ovoga cilj Projekta je unaprjeđenje učinkovitosti, kvalitete, neovisnosti i transparentnosti pravosuđa koje vodi ka kreiranju pravosudnog sustava u službi građana.

Stoga je fokus svih aktivnosti bio na jačanju učinkovitosti i kvalitete pravosuđa kroz plansko djelovanje i uspostavljanje učinkovitije organizacije radnih procesa u sudovima.

Glavni cilj aktivnosti je poboljšanje interne organizacije u sudovima u BiH kako bi se postigao njihov učinkovit, brz i kvalitetan rad, uključujući kraće trajanje postupaka, smanjenje zaostataka i smanjenje sudskih troškova te rasterećenje sudaca i veća motiviranost zaposlenih u sudu.

Uspostavljen sustava praćenja postojećih radnih kapaciteta i ravnomjerna opterećenost svih raspoloživih resursa u sudu, ostvarena unaprjeđenja u žalbenom parničnom i ovršnom postupku, unaprjeđena rodna ravnopravnosti u bh. pravosuđu i položaj ranjivih skupina u kontaktu s pravosuđem, te ojačani kapaciteta sudova, u smislu proaktivne komunikacije s medijima i javnošću, kao i transparentnost rada sudova, neki su od rezultata koji su nastali kroz aktivnosti koje je VSTV BiH realizirao kroz projekt „Unaprjeđenje učinkovitosti sudova i odgovornosti sudaca i tužitelja u BiH – treća faza“.

Reorganizacija poslovnih procesa u sudovima

Uspostavljanje sustava praćenja postojećih radnih kapaciteta u sudovima i podjednakog raspoređivanja radnog tereta na sudce

Inicijativa za reformu postupka po žalbi u parničnom postupku

Unapređenje ovršnog postupka u pravosudnim sustavima u BiH

Unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH

Unapređenje položaja ranjivih skupina u kontaktu s pravosuđem

Unapređenje kapaciteta sudova, u smislu proaktivne komunikacije s medijima i javnošću, kao i transparentnosti rada sudova

**UNAPRJEĐENJE UČINKOVITOSTI SUDOVA
I ODGOVORNOSTI SUDACA I TUŽITELJA U BIH – TREĆA FAZA
(PROJEKAT ICEA)**

Trajanje projekta: listopad 2020. – lipanj 2024. godine

Vrijednost projekta: 3,5 miliona KM

Partneri u implementaciji projekta:

DOMSTOLSVERKET
SVERIGES DOMSTOLAR

Švedska – Sudbena administracija Švedske (SNCA)

Kronofogden Agencije za ovrhu Švedske (SEA)

Finansijski podržala:

Sida Švedska agencija za međunarodnu razvojnu suradnju (SIDA)

Halil Lagumdžija

predsjednik VSTV-a BiH

“ Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine i partneri iz Švedske dijele brojne zajedničke vrijednosti, a jedna od njih je izgradnja pravnog sustava u službi građana.

”

Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine i partneri iz Švedske dijele brojne zajedničke vrijednosti, a jedna od njih je izgradnja pravnog sustava u službi građana.

Zahvaljujući ovoj suradnji vidljive su stvarne promjene u radu sudova koje su od iznimnog značaja za uspostavljanje pravnog sustava kojem će građani vjerovati i koji će biti u stanju osigurati poštovanje osnovnih principa demokratskog društva, a što je prioritet svih onih kojima je stalo do napretka i razvoja zemlje.

Rezultati koji su postignuti realizacijom ovog projekta omogućavaju da se zadrži kontinuitet reformskih aktivnosti, jačajući na taj način učinkovitost pravosudnog sustava BiH i ulogu VSTV-a BiH kao regulatornog tijela.

Napredak u radu sudova je naš primarni cilj koji građanima treba osigurati učinkovitu i efikasnu uslugu sudova, a koja kao takva garantira pravnu sigurnost.

Velikim dijelom u tome je ostvaren uspjeh jer su napravljeni značajni pomaci na polju reorganizacije

rada pravosuđa, proaktivne komunikacije s medijima i javnošću i rodne ravnopravnosti te inicirana reforma postupka po žalbi, a pitanja unapređenja ovršnog postupka stavljena u fokus zainteresiranosti ključnih aktera.

Da se radi o važnim pitanjima čiji su interes i značaj prepoznati i od strane drugih, potvrđuje i podrška i učešće zakonodavne i izvršne vlasti u realizaciji aktivnosti, jer neminovno je da postoji potreba za otvorenim i argumentiranim dijalogom sva tri stuba vlasti s ciljem rješavanja ključnih problema, a koji zahtijevaju ravnomjernu raspodjelu odgovornosti i angažiranosti.

Efikasnost i stabilnost pravnog sustava, uvelike diktira daljnji put razvoja zemlje, a posebno je važno da to prepoznaje i partner kakav je Švedska i da imamo podršku na putu prevladavanja izazova s kojim se pravosuđe u BiH trenutačno suočava.

Admir Suljagić

direktor Sekretarijata VSTV-a BiH

“ Implementacijom ICEA III projekta, projektni tim VSTV-a BiH u suradnji sa Sudskom administracijom Švedske (SNCA) i Švedskom agencijom za ovrhu (SEA) napravio je značajne iskorake u oblastima čija su unapređenja preduvjet u sveukupnim reformskim procesima pravosuđa, neophodnim na europskom putu BiH.

”

Implementacijom ICEA III projekta, projektni tim VSTV-a BiH u suradnji sa Sudskom administracijom Švedske (SNCA) i Švedskom agencijom za ovrhu (SEA) napravio je značajne iskorake u oblastima čija su unapređenja preduvjet u sveukupnim reformskim procesima pravosuđa, neophodnim na europskom putu BiH.

Značajan doprinos u procesu unapređenje rada pravosudnih institucija u skladu s europskim standardima, itekako će dati novi modeli rada koji su uspostavljeni u bh. sudovima i koji su donijeli potrebnu reorganizaciju poslova, što se primarno odnosi na ravnomjernu opterećenost svih raspoloživih resursa u sudu, a nadalje znači ubrzanje radnih procesa, povećanje broja riješenih predmeta, smanjenje prosječnog trajanja sudskih postupaka, a samim tim i povećanje zadovoljstva građana uslugama suda, što je primarni cilj i projekta i svih uključenih u njegovu realizaciju.

Stoga je neophodno osigurati održivost i kontinuirani progres svega onoga što je do sada urađeno na unapređenju unutrašnje reorganizacije sudova i ljudskih resursa u sudovima. Jedna od oblasti u kojoj je neophodno zadržati kontinuitet i progres jeste ovršni postupak, na čijoj reformi insistira i Europska unija. Značajan progres vidljiv je i u oblasti transparentnosti i uspostavljanja sustava proaktivne komunikacije pravosudnih institucija.

Pitanje transparentnosti, dostupnosti informacija i kvaliteta komunikacija je i pitanje stavova šire javnosti i medija o radu pravosudnih institucija, a najznačajniji efekte djelovanja u ovoj oblasti tek bi u narednom periodu trebali biti vidljivi.

Posebno je važno istaći i da je angažman u oblasti rodne ravnopravnosti rezultirao značajnim unapređenjem ovog segmenta. Činjenica da su sve pravosudne institucije kreirale akcijske planove za unapređenje rodne ravnopravnosti govori o značaju projekta i realiziranih aktivnosti. A to je samo jedan od segmenata u sustavnom unapređenju ove oblasti.

Cilj VSTV-a BiH, kao regulatornog pravosudnog tijela, jeste neovisno, odgovorno, učinkovito i kvalitetno pravosuđe po mjeri građana, a ovi principi i ova vizija oživotvoreni su kroz konkretne aktivnosti koje su realizirane u okviru ovog projekta.

Ludvig Becking

Šef Odjeljenja za međunarodne odnose
Švedska nacionalna sudbena administracija

ICEA III Projekat fokusira se na unapređenje efikasnosti i odgovornosti sudskog sistema. Koristeći uzlazni pristup, praktičari iz Švedske i Bosne i Hercegovine zajedno rade na razvoju i implementaciji praktičnih rješenja koja će povećati efikasnost i transparentnost sudova. Ovaj praktičan pristup, zasnovan na stručnosti i posvećenosti kolega, rezultovao je novim metodama rada, kao i inicijativama za pravne reforme koje imaju za cilj unapređenje ostvarivanja pravde koje u konačnici koristi građanima Bosne i Hercegovine. Mi u Švedskoj nacionalnoj sudskoj administraciji ponosni smo što smo dio ovog Projekta i želimo izraziti zahvalnost za odlično partnerstvo sa našim dugogodišnjim partnerima u VSTV-u BiH. Sa optimizmom i entuzijazmom, radujemo se izgradnji naših združenih dostignuća i daljem napredovanju naših zajedničkih ciljeva u budućnosti.

Johanna Van Rooij

Voditelj programa i pravni savjetnik
Švedska nacionalna sudbena
administracija

Sebastian Nilhammer

Voditelj programa i pravni savjetnik
Švedska nacionalna sudbena
administracija

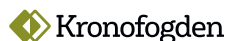
Švedska nacionalna sudska administracija nikada ranije nije uložila toliko vremena i ljudskih resursa u razvojni projekat kao u ICEA projekat. To smo učinili jer snažno vjerujemo u kapacitet našeg partnera – VSTV BiH – i pošto osjećamo istinsku oprijedjeljenost za Bosnu i Hercegovinu kao državu, našeg evropskog susjeda. Mnogi naši stručnjaci pomagali su projekat od samog početka i nastavljaju razmjenjivati ideje sa svojim kolegama iz Bosne i Hercegovine o tome kako reorganizovati poslovne procese u sudovima i osigurati javnosti pristup pravdi i uživanju jednakih prava. Vjerujemo da je ovaj temeljni angažman i interes za budućnost Bosne i Hercegovine – kako švedskih tako i bosanskih državnih službenika – ključan za napredak koji smo vidjeli kao rezultat projekta. Konkretnim, ponekad malim, profesionalno prilagođenim koracima tokom vremena, ne samo da smo uspjeli poboljšati efikasnost rada sudova i transparentnost, već smo postavili podlogu za međusobno povjerenje i odlične mogućnosti saradnje u budućnosti.

Cecilia Hegethorn Mogensen

Zamjenik generalnog direktora SEA

Karin Weinz

Rukovoditelj Projekta SEA

Kronofogden

Švedska agencija za izvršenje blisko je sarađivala sa VSTV BiH tokom posljednje tri godine u polju unapređenja izvršnog postupka u BiH i otkrili smo da imamo mnogo toga zajedničkog. Zajedno sa VSTV-om BiH, blisko smo sarađivali sa pet pilot sudova i podijelili neke od načina na koje švedski izvršni postupak funkcioniše.

Neki od izazova sa izmjenama zakona, potrebe za modernim IT rješenjima i proaktivnim mjerama dio su istog procesa kroz koji smo mi, SEA, prošli na našem putu unapređenja izvršnog postupka posljednjih godina.

Zajedno smo istražili nove metode rada za unapređenje izvršnog postupka u okviru postojećeg pravnog okvira. Poboljšana je saradnja sa povjeriocima i sačinjene su nove smjernice za izvršenje. Nadalje, sačinjena je osnova za unapređenje obuke sudskih izvršitelja, kao i strukturalni plan za sudove kako bi unaprijedili planiranje budžeta za izvršenje

Stoga želim izraziti svoju zahvalnost na toplom prijemu koji smo dobili i snažnom angažmanu VSTV-a u našem zajedničkom projektu razvoja i unapređenja izvršnog postupka u pilot sudovima. Vjerujem i nadam se da će ovaj izvještaj poslužiti kao inspiracija mnogim sudovima u BiH da izvršni postupak učine efikasnijim.

Reorganizacija poslovnih procesa u sudovima

“ Uvođenje inoviranih modela rada u sudovima u BiH jedan je od najznačajnijih rezultata ostvarenih kroz Projekt.

”

Uvođenje inoviranih modela rada u sudovima u BiH jedan je od najznačajnijih rezultata ostvarenih kroz projekt.

Inovirani modeli rada podrazumijevaju učinkovitije i intenzivnije korištenje znanja i vještina nesudskog osoblja, posebno vježbenika i sudskih asistenata, što je ostvareno kroz unapređenje interne organizacije sudova i delegiranje administrativnih zadataka sa sudaca na nesudsko osoblje, kako bi se ostvario puni efekt rada nesudskog osoblja, a što u konačnici rezultira učinkovitijim, efikasnijim i kvalitetnijim rješavanjem predmeta.

VSTV BiH je uvažavajući tehnološki razvoj društva i vodeći se praksom razvijenih europskih zemalja, prepoznao važnost potrebe za unutrašnjom reorganizacijom poslovnih procesa u sudovima, kao načinom povećanja učinkovitosti i efikasnosti rada sudova. U tu svrhu, VSTV BiH je ostvario suradnju sa Švedskom sudskom administracijom i švedskim sudovima. Cilj ove suradnje bila je primjena iskustava švedskog pravosudnog sustava u procesu reorganiziranja poslovnih procesa u sudovima u BiH.

Proces promjena u segmentu organizacije rada sudova, kao dio suradnje VSTV BiH i SNCA, iniciran 2019. godine, uspostavljen je najprije u osam ciljnih sudova, te je zbog ostvarenja značajnih

Sastanak Radne grupe za unapređenje poslovnih procesa u sudovima

pozitivnih promjena uveden u dodatnih deset prvostepenih sudova s tendencijom da postane modus operandi u svim sudovima u BiH.

Primarni cilj reorganizacije poslovnih procesa, nazvane „inovirani model rada“, je unaprijediti internu organizaciju sudova kroz delegiranje administrativnih zadataka sa sudaca na nesudsko osoblje, kako bi se ostvario puni efekat rada nesudskog osoblja, a što u konačnici rezultira učinkovitijim, efikasnijim i kvalitetnijim rješavanjem predmeta.

Reorganizacija poslovnih procesa, kao ključna strategija za povećanje uspješnosti rada, podrazumijeva efikasnije i intenzivnije korištenje znanja i vještina nesudskog osoblja, posebice vježbenika i sudskih asistenata.

Kroz kvalitetniji angažman i primjenu metoda delegiranja administrativnih zadataka sa sudaca na nesudsko osoblje, postignuto je značajno poboljšanje efikasnosti rada suda. Ova praksa rada omogućava sudcima rasterećenje od lakših, tzv. tipskih zadataka i administrativnih poslova, čime se osigurava dovoljno vremena sudcima za izradu presuda i obavljanja složenijih poslova.

Proces uvođenja inoviranog modela rada obuhvatio je reviziju i prilagođavanje postojećih procedura, evaluaciju radnih procesa te optimizaciju postojećih resursa, uz korištenje pozitivne prakse i smjernica švedskih sudova kao mentora.

Ciljni sudovi Bosne i Hercegovine su, kroz međusobne posjete i razmjenu iskustava sa švedskim sudovima ostvarili značajne koristi. Uspješno su primijenili i prilagodili pozitivne prakse švedskih sudova, čime su unaprijedili svoj rad i uveli poboljšane modele rada.

Posjeta Okružnom sudu u Malmöu

Procesi uvođenja inoviranog modela rada su rezultirali definiranjem **metodologije rada i primjenom specifičnih inovativnih praksi**. Ova primijenjena metodologija obuhvata ključne aspekte:

➤ Uspostavljanje **timskog rada** (sudac, daktilograf, vježbenik) kao strukturiranog načina rada, zahvaljujući kojem su sudci, primjenom delegiranja zadataka, oslobođene administrativnih poslova.

➤ Izradu **seta alata** čija primjena omogućava sustavnost, kontrolu i kontinuitet uspostavljenog modela rada. Set alata podrazumijeva:

- **liste delegiranih zadataka** za vježbenike i sudske asistente, u kojima su taksativno navedeni zadatci koji se delegiraju sa sudaca na nesudsko osoblje,

- **kontrolne liste** za postupanje po predmetima, tzv. check liste, koje predstavljaju kontrolni mehanizam rada vježbenika po predmetu. Liste popunjavaju vježbenici i ostavljaju ih kao dio spisa.

- **jedinstven plan obuke** za vježbenike u skladu s novim modelom rada, čiji je cilj sustavni pristup stalnoj i obavezujućoj stručnoj obuci vježbenika u svim sudovima,

- **moduli za vježbenike** za postupanje po predmetima, s ciljem osiguranja prijenosa znanja i održivosti pristupa kompetentnom osoblju (zbirka presuda, rješenja i drugih odluka s pregledom zakonskih odredaba, a koju vježbenici izrađuju na temelju svog rada).

Uspostavljanje uloge **koordinator vježbenika**, odnosno koordinator daktilografa kao važne karika u uspostavljanju sustavnog i odgovornog rada vježbenika, odnosno daktilografa. Koordinator vježbenika, odnosno daktilografa zadužen je za organiziranje rada vježbenika, odnosno daktilografa, kako bi se procesi u sudu nesmetano obavljali.

Uspostavljanje uloge **vježbenik u CMS sustavu**, s ciljem aktivnog sudjelovanja u radu po predmetu kroz CMS sustav, a u skladu s listom delegiranih zadataka. (vježbenicima se dodjeljuje korisnički nalog u CMS-u u skladu s uputom VSTV BiH).

Priručnik za sudce mentore vježbenika, koji je prilog predmetnog dopisa, s ciljem sustavnog provođenja mentorskog odnosa u skladu s utvrđenim listama delegiranih zadataka.

Integracija novih radnih metoda i pozitivnih praksi u bosanskohercegovački pravosudni okvir rezultirala je značajnim poboljšanjima u radu, efikasnijem i efektivnijem postupanju, te jačanju kapaciteta ciljnih sudova. Ovaj proces rezultirao je stručnijim, odgovornijim i samostalnijim radom nesudskog osoblja.

Korištenjem smjernica za primjenu inoviranog modela rada, promijenjene prakse u radu 18 ciljnih sudova su doprinijele ostvarenju sljedećih rezultata:

S aspekta učinkovitosti rada sudova rezultati se ogledaju u:

▶ smanjenju broja neriješenih predmeta, posebno predmeta male vrijednosti i komunalnih predmeta,

▶ bržem rješavanju predmeta iz plana rješavanja starih predmeta,

▶ smanjenju trajanja rješavanja predmeta,

▶ vježbenici / volonteri u slučaju potrebe mijenjaju daktilografe u kucanju zapisnika, čime je omogućeno nesmetano i pravovremeno održavanje ročišta i u slučaju nedostupnosti daktilografa,

▶ vježbenici / volonteri i daktilografi imaju veći kvalitativni i kvantitativni učinak u radu.

S aspekta kvaliteta rada sudova rezultati se ogledaju u:

povećanju povjerenja javnosti u rad sudova,

povećanju raspoloživog vremena sudaca za temeljitiju pripremu predmeta i donošenje kvalitetnijih odluka,

poboljšanju komunikacije između svih kategorija osoblja,

unapređenju vještina i kompetencija vježbenika i daktilografa kroz organiziranje internih i eksternih obuka.

Novim modelom rada uspostavljen je i drugačiji model obavljanja vježbeničke prakse u sudovima. Za razliku od ranijeg modela koji je uglavnom ovisio o afinitetima pojedinačnog vježbenika i otvorenosti samog sudca, novi model potiče vježbenike da budu aktivni sudionici u procesima rada suda, oblikujući na taj način vlastito razumijevanje cjelokupnog procesa. Na ovaj način vježbenici su prestali biti samo pasivni primatelji informacija.

Primjenom inoviranog modela rada identificirane su potrebe za normativnim izmjenama u smislu stvaranja uvjeta za održivost i unapređenje inoviranog modela rada. U tom smislu, posredstvom Radne skupine za unapređenje poslovnih procesa u čijem radu su učestvovala i relevantna ministarstva pravosuđa, definirani su opisi poslova i usvojen je prijedlog za sistematizaciju nove kategorije osoblja „stručni suradnik za pružanje pomoći sudcima“, kao odgovora na specifične zahtjeve i dinamiku inoviranog modela rada. Nova kategorija osoblja s aspekta stručnosti pružat će sudcima potrebnu stručnu pomoć, dok će s aspekta efikasnosti zajedno sa sudskim asistentom i vježbenikom činiti tzv. trijažni sustav čiji je cilj priprema predmeta za suđenje.

Završni seminar „Reorganizacija poslovnih procesa u sudovima“

Uz to, kako bi se omogućila potpuna implementacija novog modela rada, opisi poslova za daktilografe i vježbenike prošli su određene izmjene i inovacije. Ovime je postignuto unapređenje njihovog statusa i rada, prilagođavajući ih zahtjevima inoviranog radnog okvira.

Ova inicijativa ima za cilj osigurati sustavnu edukaciju i razvoj vještina za vježbenike i sudske asistente, prateći zahtjeve inoviranog modela rada.

S obzirom na pozitivne promjene ostvarene primjenom inoviranog načina, identificirana je potreba za provođenjem diseminacije pozitivnih promjena i u druge sudove. S tim u vezi, u suradnji sa sestrinskim sudovima iz Švedske i SNCA, održani su završni seminari na kojima su kroz razmjenu iskustava i prezentaciju pozitivnih promjena, definirani koraci potrebni za strukturiranje plana implementacije novog modela rada i u drugim sudovima.

Inovirani način rada predstavlja reformsku metodu koja transformira radne procese i dinamiku u svim sudovima, te omogućava unapređenje učinkovitosti, optimizaciju procesa i korištenja ljudskih resursa za postizanje izuzetnih rezultata.

U konačnici, inovirani način rada je siguran put k osiguravanju kvalitetnijeg budućeg kadra, nositelja pravosudnih funkcija, s obzirom na to da je na ovakav način osiguran kvalitetan razvojni put.

“ Nove metode rada rezultirale su poboljšanjem učinkovitosti i efektivnosti rada sudova kroz unapređenje vještina i kompetencija nesudbenog osoblja, te racionalnog korištenja resursa suda.

”

Edukacija edukatora o provođenju mentorstva za pripravnike

Završni seminar „Reorganizacija poslovnih procesa u sudovima“

Sastanak Radne grupe za unapređenje poslovnih procesa

Uspostavljanje sustava praćenja postojećih radnih kapaciteta u sudovima i podjednakog raspoređivanja radnog tereta na sudce

“

Ravnomjerna opterećenost svih raspoloživih resursa u sudu prepoznata je kao jedan od ključnih elemenata koji vode ka ubrzanju radnih procesa, povećanju broja riješenih predmeta, smanjenje prosječnog trajanja sudskih postupaka, a samim tim i povećanju zadovoljstva građana uslugama suda.

”

Ravnomjerna opterećenost svih raspoloživih resursa u sudu prepoznata je kao jedan od ključnih elemenata koji vode ka ubrzanju radnih procesa, povećanju broja riješenih predmeta, smanjenje prosječnog trajanja sudskih postupaka, a samim tim i povećanju zadovoljstva građana uslugama suda.

Stoga, uz podršku partnera, VSTV BiH je proveo niz aktivnosti koje su rezultirale uspostavljanjem sustava ravnomjerne raspodjele predmeta između postupajućih sudaca u 16 sudova prvog stupnja.

uspostavljen je sustav ravnomjerne raspodjele predmeta pri kreiranju planova rješavanja predmeta;

riješen je veći broj najstarijih predmeta sadržanih u planovima rješavanja predmeta, pri čemu su ostvareni veći procenti realizacije plana rješavanja predmet;

smanjeno je prosječno trajanje predmeta u sudu.

Poseban izazov prilikom implementacije projektne aktivnosti jeste da su u određenom broju sudova stupili na dužnost novi predsjednici sudova, ali su iskazali spremnost i postigli zavidne rezultate u procesu uspostavljanja Sustava ravnomjerne raspodjele predmeta, koja u konačnici ima za cilj da svaki nosilac pravosudne funkcije u sudu ima jednaku mogućnost ostvarenja očekivanih rezultata rada.

Na osnovu provedenih aktivnosti i rezultata rada ciljnih sudova, VSTV BiH je usvojio zaključak da je posvećenost predsjednika sudova organizaciji rada suda uz optimalnu opterećenost raspoloživih kapaciteta ključan segment efikasnog i kvalitetnog rada suda i ostvarenja boljih rezultata rada.

Unapređenje kvaliteta primjene pravilnika o orijentacijskim mjerilima za rad sudaca i stručnih suradnika u sudovima u BiH i uporaba određenih CMS funkcionalnosti s ciljem smanjenja njihovih zlouporaba te bržeg i kvalitetnijeg donošenja sudskih odluka

Tokom implementacije projekta, kontinuirano je praćena uporaba dostupnih CMS funkcionalnosti, a na osnovu kojih se pratila kvaliteta podataka evidentiranih u CMS-u, posebno s aspekta primjene Pravilnika o orijentacijskim mjerilima za rad sudaca i stručnih suradnika u sudovima u BiH i načina iskazivanja predmeta završenim.

Najznačajniji rezultati aktivnosti ogledaju se u:

usvajanju izmjena i dopuna Pravilnika o orijentacijskim mjerilima za rad sudaca i stručnih suradnika u sudovima u BiH, a s aspekta optimalnog vrednovanja rezultata rada sudaca i stručnih suradnika, imajući u vidu vrstu i fazu predmeta, pravnu osnovu kao i odabir relevantnog načina završetka sudskog predmeta.

usvajanju izmjena i dopuna Pravilnika o sustavu za automatsko upravljanje predmetima u sudovima, a na osnovu urađenih analiza o presignacijama predmeta u sudovima i evidentiranim razlozima. Usvajanje ove vrste izmjene u značajnoj mjeri smanjuje mogućnost zlouporabe razloga “ostalo” kao izbora razloga za presignaciju predmeta.

Sve aktivnosti doprinose unapređenju kvaliteta podataka sadržanih u CMS-u, kao i unapređenju primjene određenih funkcionalnosti CMS-a.

“

Uspostavljen sistem ravnomjerne raspodjele predmeta između postupajućih sudija u 16 prvostupanijskih sudova.

”

Inicijativa za reformu postupka po žalbi u parničnom postupku

“ Sačinjen prijedlog za izmjene postupka po žalbi u parničnom postupku u BiH, rezultat je ostvaren kroz aktivnosti koje se odnose na razmatranje potrebe reforme postupka po žalbi u parničnom postupku.

”

Sačinjen prijedlog za izmjene postupka po žalbi u parničnom postupku u BiH, rezultat je ostvaren kroz aktivnosti koje se odnose na razmatranje potrebe reforme postupka po žalbi u parničnom postupku.

Ekspertni tim, kojeg su činili predstavnici pravosudne i akademske zajednice te domaći i međunarodni stručnjaci iz oblasti građanskog prava, radio je na izradi okvirnog prijedloga za normativne izmjene i dopune, kao i druge mjere koje utječu na broj i dužinu trajanja parničnog postupka na drugom stupnju.

Međunarodne i domaće relevantne analize, stav pravosudne zajednice ali i percepcija građana godinama ukazuju na problem suviše mukotrpnih, složenih i formalističkih građanskih postupaka koji predugo traju.

Fokus aktivnosti koje je VSTV BiH poduzimao bio je dominantno usmjeren na prvostupanjski građanski postupak i prvostupanjske sudove, jer su najveći problemi u vezi s brojem i trajanjem predmeta identificirani u toj fazi postupka. Međutim, statistički podaci ukazuju da su istovjetni problemi s kojim se susreću drugostupanjski sudovi i da oni kulminiraju u pojedinim sudovima.

Usljed navedenog narušava se jedan od osnovnih principa Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava, odnosno članak 6. koji propisuje pravo na suđenje u razumnom roku, a što se nastojalo kroz ove reformu žalbenog parničnog postupka i otkloniti.

Ekspertni tim je proveo dvije analize: Analizu zatečenog stanja efikasnosti i kvaliteta postupaka po žalbi koji se vode pred sudovima BiH, te Komparativnu analizu odabranih europskih sustava žalbenog parničnog zakonodavstva i prakse.

Rezultati analize ukazali su na nužnost reforme ove oblasti s obzirom da na 50% donesenih sudskih odluka budu uložene žalbe, da postupci po žalbi u prosjeku traju skoro dvije godine, a u sudovima koji imaju veći broj predmeta trajanje je i znatno duže. Nadalje, analizom se ukazalo na činjenice koje onemogućavaju sud da efikasno postupi, što posljedično dovodi do kršenja prava stranaka na suđenje u razumnom roku.

Na osnovu provedenih aktivnosti i urađenih analiza ekspertni tim je izradio dokument koji sadrži inicijativu za izmjene i dopune važećih zakona o parničnom postupku, s konkretnim prijedlozima za uvođenje novih pravnih instituta koje zakoni i praksa u BiH ne poznaje, a koji će doprinijeti efikasnijem radu žalbenih sudova i u konačnici smanjiti broj žalbenih predmeta u BiH.

Također, identificirane su sve mjere koje su institucionalne, strukturalne ili organizacijske prirode i koje su usmjerene na unapređenje efikasnosti postupka unutar postojećeg pravnog okvira. Na ovaj način sudovi će se rasteretiti postupaka u kojima ne postoje razlozi za vođenje žalbenog postupka i veća pozornost će se posvetiti predmetima gdje je zaista potreban aktivan angažman sudca.

Bitno je naglasiti da prijedlozi koji su sačinjeni ni u kojem slučaju ne dovode do uskraćivanja prava na žalbu koje je zagarantirano zakonima o parničnom postupku kao i međunarodnim dokumentima već se na ovaj način nastoji uvesti sustav koji će osigurati da se sudu podnose žalbe koje su kvalitetnije, obrazložene i koje će doprinijeti efikasnijem radu drugostupanjskih sudova.

Dokument je podijeljen u četiri poglavlja:

1. **Prijedlog reformskih mjera koje podrazumijevaju izmjene pravnih propisa;**
2. **Prijedlog drugih mjera za unapređenje učinkovitosti i kvaliteta parničnog postupka;**
3. **Ostali razlozi koji utiču na učinkovitost i kvalitet parničnog postupka;**
4. **Prijedlozi prikupljeni u postupku javnih konsultacija.**

Izrađeni prijedlog izmjena i dopuna Zakona o parničnom postupku predstavljen je profesionalnoj zajednici i predstavnicima ministarstava pravosuđa te su isti pozvani da dostave svoje komentare i eventualno dodatne prijedloge za izmjenu zakona u dijelu koji se odnosi na žalbeni postupak.

VSTV BiH je održao niz konsultativnih sastanaka s pravosudnom zajednicom, u prvom redu s predstavnicima odvjetničkih komora FBiH i RS s ciljem dodatnog obrazloženja novih pravnih instituta predloženih za pravosudni sustav BiH, čija primjena doprinosi efikasnijem i kvalitetnijem žalbenom postupku, a po uzoru na rješenja koja postoje u Švedskoj i brojnim drugim europskim zemljama.

Predložene izmjene preuzete su iz europskih legislativnih sustava koji su poznati kao uspješni i efikasni i njima se nastoji unaprijediti postupanje sudova u okviru žalbenog parničnog postupka prvenstveno na način što bi, usvajanjem izrađenog prijedloga, stranke bile obavezne sudu podnijeti žalbe koje su kvalitetnije, obrazložene i koje će doprinijeti efikasnijem radu drugostupanskih sudova.

U posljednjoj fazi ICEA III projekta dokument je bio temelj za provedbu javnih konzultacija s pravosudnom zajednicom te je sačinjen konačan prijedloga za izmjene žalbenog parničnog postupka u Bosni i Hercegovini koji predstavlja inicijativu VSTV BiH za reformu žalbenog parničnog postupka.

U cilju konačnog usvajanja izrađenog prijedloga neophodno je aktivno postupanje izvršne vlasti u BiH, a potom i zakonodavnih organa kako bi se predložene izmjene usvojile i počele primjenjivati u praksi.

“

Pokrenuta zakonodavna inicijativa za reformu postupka po žalbi u parničnim predmetima.

”

Unapređenje ovršnog postupka u pravosudnim sustavima u BiH

“ VSTV BiH godinama ulaže napore kako bi izvršni postupak učinio efikasnim i kvalitetnim. ”

VSTV BiH godinama ulaže napore kako bi ovršni postupak učinilo efikasnim i kvalitetnim te osiguralo pravo građanima i pravnim subjektima na suđenje u razumnom roku.

Ovršni postupak do sada je kroz brojne međunarodne izvještaje ocijenjen neefikasnim, primjerice kroz Zaključke s održanih sastanaka Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost, godišnji izvještaj Europske komisije o Bosne i Hercegovine kao i Izvještaj stručnjaka o pitanjima vladavine prava u Bosni i Hercegovini - tzv. Priebeov izvještaj. Svi navedeni izvještaji u fokusu imaju preporuke koje se odnose na unapređenje ovršnog postupka, što je navedeno i u strateškim dokumentima EU o stabilizaciji i pridruživanju Bosne i Hercegovine Europskoj Uniji.

Strateško opredjeljenje VSTV BiH u pravcu unapređenja ovršnog postupka u BiH u skladu je s preporukama EU, a kroz čije ispunjenje ovršni postupak se može značajno unaprijediti. Presuda ukoliko ne bude dobrovoljno izvršena, a posebno ako ne bude provedena na temelju prijedloga za izvršenje kroz ovršni postupak poništava svrhu njenog donošenja i postupanja suda. Trenutno stanje u BiH je takvo da se veliki broj presuda čije se ovrha provodi kroz ovršni postupak ne može izvršiti zbog neefikasnosti ovršnog postupka.

Uzrok takvog stanja je dijelom na neadekvatnoj organizaciji rada sudova, zatim načinu upravljanja predmetima od strane sudaca, neefikasnim radom i organizacijom rada sudskih ovršitelja, nedostatka ljudskih kapaciteta u sudu, neadekvatnim materijalnim i finansijskim resursima za rad ovršnih odjeljenja sudova ali u značajnoj mjeri i zbog izostanka reforme ovršnog postupka u BiH na strani zakonodavne i izvršne vlasti te pasivnosti tražitelja izvršenja. Suština suradnje sa Švedskom agencijom za ovrhu bila je da se metodologija rada Agencije primjeni u okviru rada ovršnih odjeljenja sudova uvažavajući zakonske odredbe koje reguliraju postupak ovrhe u BiH. Budući da je izostala podrška izvršne vlasti za sveobuhvatnom reformom ovršnog postupka u vidu uvođenja službe profesionalnih ovršitelja u BiH, VSTV BiH je nastojao kroz izmjenu načina rada sudova unaprijediti postupanje sudskog i nesudskog osoblja.

Sastanak pilot sudova i projektnih timova

Glavni cilj novog načina rada je ostvarenje svrhe ovršnog postupka, a to je namirenje tražitelja ovrhe, odnosno povećanje naplate putem suda posebno uzimajući u obzir činjenicu da pred sudovima u Bosni Hercegovini je oko 1,7 miliona predmeta koji čekaju na ovrhu, od kojih je 1,6 miliona tzv. komunalnih predmeta koji predstavljaju razlog za ogromno opterećenje sudova, što direktno ugrožava pravo na suđenje u razumnom roku građana Bosne i Hercegovine, ali i kreira određenu pravnu nesigurnost.

Također, VSTV BiH je izradio prijedlog izmjene uvjeta i opisa poslova za sudske ovršitelje kao i prijedlog početne obuke odnosno edukacije sudskih ovršitelja, a koja bi bila obavezna za sve sudske ovršitelje budući da trenutno sudski ovršitelji u BiH nemaju edukacije i vrlo često se u radni odnos primaju osobe bez adekvatnog iskustva.

Jedna od preporuka EU u cilju efikasnijeg provođenja ovršnog postupka jeste i omogućavanje nesmetanog pristupa sudova svim relevantnim javnim registrima u kojima su sadržani podaci o ovršenima i njihovoj imovini.

Studijska posjeta na ministarskom nivou

U tom smislu, VSTV BiH je u okviru ICEA III projekta izvršio angažman stručnjaka koji je izradio Analizu o mogućnostima povezivanja pravosudnih informacijskih sustava sa sustavima drugih agencija i institucija u cilju osiguranja elektroničkog pristupa relevantnim podacima za potrebe ovršnog postupka, a po potrebi i drugih referata.

Suština izrađenog prijedloga je da se sudovima omogući da elektroničkim putem tijekom ovršnog postupka prikupljaju podatke o ovršenima i njihovoj imovini kako bi se ovršni postupak mogao provoditi na efikasnom sredstvu ovrhe, a ne isključivo na pokretnim stvarima za koje je praksa pokazala da predstavlja najmanje efikasno sredstvo provođenja ovrhe.

Analiza sadrži preporuke za VSTV BiH ali i za druge nadležne institucije šta je potrebno implementirati kako bi se zahtjevi za provjeru imovine ovršenika dostavljali elektroničkim putem te na taj način unaprijedio ovršni postupak.

Kako bi kontinuitet i progres bili nastavljeni, projektni tim, kroz ICEA III projekt, paralelno je radio na unapređenju rada svih sudionika u postupku: sudova, komunalnih poduzeća i građana.

Uzrok takvog stanja je dijelom u neadekvatnoj organizaciji rada sudova, zatim načinu upravljanja predmetima od strane sudija, neefikasnom radu i organizaciju rada sudskih izvršilaca, nedostatku ljudskih kapaciteta u sudu, neadekvatnim materijalnim i finansijskim resursima za rad izvršnih odjeljenja sudova, ali, u značajnoj mjeri i zbog izostanka reforme izvršnog postupka u BiH na strani zakonodavne i izvršne vlasti i pasivnosti tražioca izvršenja.

U tom smislu, nedostatke koji su identificirani u radu sudova VSTV BiH nastojao je otkloniti dijelom i kroz implementaciju aktivnosti, koje, uglavnom, realizuje u saradnji sa predstavnicima Agencije za izvršenje Švedske, a koje se odnose na unapređenje rada izvršnih odjeljenja sudova kroz primjenu seta preporuka, s ciljem smanjenja priliva predmeta u sud i efikasnijeg rada sudija i sudskih izvršitelja na izvršnim predmetima.

Predstavnici pilot sudova u posjeti Švedskoj agenciji za ovrhu

SUDOVI:

Definirani set preporuka za unapređenje rada ovršnih odjeljenja i implementiran u pilot sudovima: općinski sudovi u Sarajevu, Zenici i Mostaru te osnovni sudovi u Prijedoru i Banjoj Luci;

Izrađene Smjernice za postupanje u ovršnom postupku;

Započet proces adekvatnijeg planiranja proračuna u pilot sudovima uz pomoć izrađenog dokumenta Strukturirani plan za efikasnije planiranje potrebnih proračunskih sredstava;

Stavljen veći fokus na rad sudskih ovršitelja za potrebe čijeg rada je izrađena i kontrolna lista zadataka;

Povećana uporaba SOKOP-Mal sustava u pilot sudovima i obrada komunalnih predmeta kroz sustav;

Efikasnije se vrši obrada tzv. komunalnih predmeta prema unaprijed definiranom cilju za tekuću godinu u pogledu broja riješenih predmeta;

U fokus stavljena obaveza sudova da svoj rad usmjere na povećanje naplate potraživanja s obzirom da je svrha ovršnog postupka namirenje tražitelja ovrhe.

GRAĐANI

Građanima na korištenje ustupljen dokument s informacijama za građane o mogućnostima koje su im na raspolaganju u ovršnom postupku. Dokument je dostupan na stranicama sudova kao i komunalnih poduzeća.

TRAŽIOCI IZVRŠENJA

Unaprijeđena suradnja s tražiteljima ovrhe – komunalnim poduzećima i uvedena praksa održavanja periodičnih sastanaka u cilju efikasnije obrade komunalnih predmeta i smanjenja priliva predmeta u sudovima;

Sačinjena je Analiza o mogućnostima povezivanja pravosudnih informacijskih sustava sa sustavima drugih agencija i institucija u cilju osiguranja elektroničkog pristupa relevantnim podacima za potrebe ovršnog postupka

Analize o mogućnostima povezivanja pravosudnih informacionih sustava i sustava drugih agencija i institucija u cilju osiguranja elektronskog pristupa relevantnim podacima za potrebe ovršnog postupka

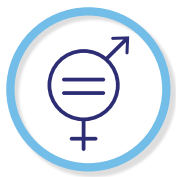

Sastanak sa komunalnim poduzećima i njihovim osnivačima

Studijska posjeta predstavnika sudova Švedskoj agenciji za ovrhu u Stockholmu

“ Unaprijeđen rad službe sudbenih izvršitelja kroz primjenu inoviranih metoda rada koje uključuju kontaktiranja stranaka u ranoj fazi postupka kako bi se isti podstaknuli da izmiri svoje dugovanje. Uveden je sustav za koordinaciju i pripremu predmeta u odnosu na ovršnike u cilju učinkovitijeg rada na terenu. ”

Implementacija strategije za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH

“ VSTV BiH godinama unazad iskazuje opredjeljenje da radi na unapređenju rodne ravnopravnosti.

”

VSTV BiH godinama unazad iskazuje opredjeljenje da radi na unapređenju rodne ravnopravnosti.

Kroz prethodni projekt, krajem listopada 2020. godine, usvojena je Strategije za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu, čime su, po prvi put, postavljeni strateški ciljevi za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH.

S pružanjem podrške i zagovaranjem njene intenzivne i kontinuirane primjene, VSTV BiH nastavio je kroz treću fazu projekta Unapređenje efikasnosti sudova i odgovornosti sudaca i tužitelja u BiH.

Tako je u suradnji s ciljnim pravosudnim institucijama i švedskim ekspertima, provedena faza pilotiranja implementacije Strategije, u okviru koje je izvršeno testiranje projektnih aktivnosti te su kreirane dobre prakse koje su potom primijenjene na domaće pravosuđe putem radionica za izradu akcijskih planova za implementaciju Strategije.

Fotografije sa radionica, održanih u siječnju 2022. godine

S ciljem zagovaranja intenzivne primjene, u siječnju 2022. godine, organizirano je sedam jednodnevnih radionica, namijenjenih rukovodećem osoblju svih pravosudnih institucija u BiH, s ciljem postavljanja temelja za izradu akcijskih planova za implementaciju Strategije te pružanja dodatne podrške u tom pravcu.

Po održavanju radionica pravosudne institucije su izradile i dostavile VSTV-u BiH svoje akcijske planove za provedbu Strategije, koji su po izvršenoj evaluaciji usvojeni od strane VSTV BiH, čime su stvoreni preduslovi za njihovu primjenu.

Kako je to Strategijom određeno, rukovodioci pravosudnih institucija su odgovorni za provedbu Strategije te su obvezni redovito informirati VSTV BiH o svim aktivnostima poduzetim u tu svrhu, i to u okviru svojih godišnjih izvještaja.

S druge strane, VSTV BiH će redovito nadzirati primjenu akcijskih planova za provedbu Strategije te će u svoj godišnji izvještaj redovito uključivati i informacije o stanju rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH.

“ Unaprijeđeni kapaciteti pravosudnih institucija za provođenje Strategije za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH.

”

Unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH

“ VSTV BiH je dao doprinos unapređenju rodne ravnopravnosti i kroz kontinuiran rad na prevenciji i suzbijanju rodno zasnovanog nasilja, kao izravne posljedice rodne neravnopravnosti u društvu. ”

Doprinos unapređenju rodne ravnopravnosti u BiH, VSTV BiH dao je i kroz kontinuiran rad na prevenciji i suzbijanju rodno zasnovanog nasilja, kao izravne posljedice rodne neravnopravnosti u društvu.

Značajan doprinos iskazan je kroz realizaciju informativnih i promotivnih kampanja, kao i javne istupe, ali i zagovaranje intenzivne primjene Smjernica za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosuđu BiH.

„...nasilje nad ženama predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava, a VSTV BiH podržava borbu protiv svih oblika rodno zasnovanog nasilja...” – Halil Lagumdžija, predsjednik VSTV-a BiH (izjava povodom obilježavanja Međunarodne kampanje „16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja)

Smjernice su usvojene od strane VSTV BiH još 2015. godine, kao zvanični mehanizam za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u bh. pravosuđu. Smjernicama se nastoji osigurati i promovirati rodna ravnopravnost u svim pravosudnim institucijama u BiH, kako u upravljanju, procesu odlučivanja i predstavljanja, tako i u cilju zaštite pojedinačnih ljudskih prava i sloboda garantiranih Ustavom BiH, zakonima i drugim pozitivnopravnim propisima u BiH i obvezujućim međunarodnim dokumentima.

S obzirom na to da promjena svijesti nije moguća bez učenja i prijema novih informacija, VSTV BiH je organizirao adekvatne obuke na temu rodne ravnopravnosti za vlastito osoblje te se pobrinuo da se u programima edukacije entitetskih CEST-ova nađu odgovarajući seminari na ove teme, s posebnim fokusom na novoimenovane nositelje pravosudnih funkcija.

Kako bi se osigurala puna implementacija Smjernica za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosuđu BiH, redovito je rađen monitoring njihove primjene.

Obuka za projektno osoblje

Tijekom perioda realizacije projekta održane su i obuke za savjetnike za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosudnim institucijama u BiH, koji se obvezno imenuju u svim pravosudnim institucijama u skladu sa Smjernicama.

Provedeno je i istraživanje o provođenju Smjernica u pravosudnim institucijama u BiH putem online anonimne ankete među svim uposlenicima u pravosuđu, a s ciljem stjecanja uvida u to koliko se Smjernice koriste i gdje su problemi u njihovoj provedbi.

Rezultati istraživanja o provedbi Smjernica, uključujući preporuke za unapređenje utvrđenog stanja, dostavljeni su svim pravosudnim institucijama.

Pored gore navedenog, a s namjerom sagledavanja krivičnog prava kroz prizmu spola/roda počinitelja krivičnih djela, provedeno je i istraživanje određenih predmeta u sudovima.

Naime, kako bi se utvrdilo je li spol/rod počinitelja imao značajan utjecaj na ishod postupka, te kakav, kao i jesu li vidljive razlike u odlukama i procesu odlučivanja između sudaca i sutkinja te u čemu se razlike sastoje, provedena je rodna analiza krivičnih predmeta koji se vode kao djela teške krađe.

Ova analiza rezultirala je kreiranjem kurikuluma jedne nove obuke, namijenjene sudcima s ciljem otklanjanja nedostataka utvrđenih analizom koji se odnose na odmjeravanje kazni počiniteljima krivičnih djela te ocjenu otegotnih i olakotnih okolnosti.

“

Povećana razina svijesti i vidljivosti rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH.

”

Unapređenje položaja ranjivih skupina u kontaktu sa pravosuđem BiH

“ Jedna od bitnih značajki kvaliteta rada pravosuđa je i odnos prema korisnicima pravosudnog sistema.

”

Jedna od bitnih značajki kvaliteta rada pravosuđa je i odnos prema korisnicima pravosudnog sustava.

Pristup pravdi koji mora biti jednak i uniforman za sve građane, odnos službenika suda prilikom kontakta stranaka sa sudom, odnos sudaca prema strankama u toku provođenja postupka samo su neki od aspekata odnosa prema korisnicima.

Iako sudovi u BiH imaju propisane i ustaljene obrasce postupanja prema korisnicima sudova, postavlja se pitanje koliko takve prakse uvažavaju potrebe pojedinih ranjivih skupina u našem društvu.

Unapređenje u postupanja u predmetima diskriminacije, prepoznato je kao jedan od najznačajnijih segmenata sa stajališta potreba ranjivih skupina.

Uvažavajući ovu činjenicu, VSTV BiH u suradnji s Misijom OSCE-a u BiH kreirao je Naputak za korištenje dopunjenog šifrnika CMS sustava za postupke diskriminacije.

Cilj ovog Naputka, koje je namijenjeno sudcima i upisničarima, jeste ponuditi dodatne informacije o svrsi i cilju dijela CMS-a koji se odnosi na predmete diskriminacije, objasniti unos obveznih atributa u CMS i osigurati dosljedan unos podataka kako bi se podatci mogli koristiti za statističko izvještavanje o predmetima diskriminacije. U vezi s tim, realiziran je i ciklus obuka o korištenju Naputka, kojima su pristupili predstavnici iz preko 50 prvostupanjskih sudova.

Znatno unapređenje razine unosa podataka o predmetima diskriminacije u CMS sustav, koje je uslijedilo po provođenju gornjih aktivnosti, potvrđeno je i provedenom analizom ovih predmeta.

Analiza je rezultirala realizacijom tehničkog rješenja , koje je omogućilo ažuran unos podataka o oblastima primjene Zakona o zabrani diskriminacije u CMS sustavu.

S druge strane, u nastojanju da doprinese naporima pravosuđa BiH usmjerenim k unapređenju položaja djece i mladih u kontaktu s pravosuđem, VSTV BiH je izradio i nadležnim sudovima dostavio ilustriranu publikaciju „Moj vodič kroz krivični postupak“, kako bi je osoblje suda koristilo u svom radu te pružilo što bolju podršku maloljetnicima.

Publikacija je namijenjena djeci žrtvama/svjedocima krivičnih djela, uzrasta od 12 do 18 godina, kao i njihovim roditeljima/starateljima, s ciljem upoznavanja ove ranjive skupine s njihovim pravima

*Naslovna stranica publikacije „Moj vodič kroz krivični postupak“
Publikacija je tiskana Brailleovim pismom i uvećanim fontom*

tijekom pokretanja i trajanja krivičnog postupka. Publikacija predstavlja sveobuhvatan vodič kojim se detaljno predstavlja tijek krivičnog postupka, sudionici u postupku i njihova uloga, uloga djeteta te prava i obveze djeteta tijekom postupka, kao i dodatne napomene za roditelje/staratelje, kako bi se pružila što bolja zaštita djetetu.

VSTV BiH je tiskao Publikaciju i Brailleovim pismom te uvećanim fontom za potrebe slijepe i slabovidne djece, a potom su realizirane posjete odabranim srednjoškolskim centrima u kojima je izvršeno predstavljanje Publikacije učenicima.

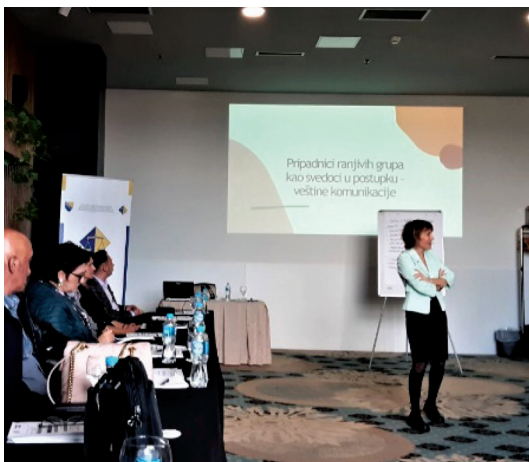
Fotografije sa predstavljanja ilustrovane publikacije VSTV BiH „Moj vodič kroz krivični postupak“

Unapređenje položaja pripadnika ranjivih skupina u kontaktu s pravosuđem bio je cilj i provedene analize predmeta u bh. sudovima koji se odnose na krivična djela počinjena iz mržnje i krivična djela izazivanja mržnje. Ovom su Analizom utvrđeni nedostaci, prvenstveno u prikupljanju pouzdanih podataka i statistike o ovim krivičnim djelima kao preduvjetom za kreiranje efikasnih politika za suzbijanje incidenata motiviranih mržnjom. U vezi s tim osmišljeno je i tehničko rješenje koje će omogućiti jednostavno prikupljanje ovih podataka u bh. pravosuđu, a čija se realizacija očekuje do kraja 2024. godine.

Sustav prikupljanja podataka o rodno zasnovanom i nasilju u porodici unaprijeđen je u suradnji s Agencijom za ravnopravnost spolova BiH. U tom smislu, u atribut predmeta CMS sustava je izvršeno dodavanje nove opcije „Odnos žrtve i počinitelja djela“, čime je omogućeno prikupljanje

sveobuhvatnijih podataka o gore navedenim predmetima, kako to nalaže Istanbulska konvencija.

Unapređenje postupanja u ovoj vrsti predmeta svrha je i ankete o postupanju nositelja pravosudnih funkcija u predmetima rodno zasnovanog nasilja, provedene od strane VSTV BiH. Anketom su obuhvaćena pitanja, koja su se odnosila na kvalificiranje krivičnih djela u predmetima rodno zasnovanog nasilja, izricanje zaštitnih mjera, odmjeraivanje kazni, ocjenu otegotnih i olakotnih okolnosti, trajanje postupka, rješavanje imovinskopravnog zahtjeva, itd., dok će na temelju rezultata provedene ankete biti kreiran plan aktivnosti za unapređenje utvrđenog stanja. Po provedenoj anketi o postupanju nositelja pravosudnih funkcija u predmetima rodno zasnovanog nasilja, VSTV BiH je kreirao plan aktivnosti, čija je svrha unapređenje položaja žrtava nasilja u kontaktu s pravosuđem.

Fotografije sa seminara „Pripadnici ranjivih skupina kao svjedoci u postupku“

Brže rješavanje ovršnih postupaka povodom izvršenja dosuđenih imovinskopravnih zahtjeva u predmetima ratnog seksualnog nasilja još je jedan značajan rezultat koji je ostvaren u suradnji s TRIAL International. U vezi s tim, osmišljeno je i realizirano tehničko rješenje, koje je podrazumijevalo dodavanje nove pravne osnove za izvršenje u CMS sustavu i uvođenje oznake žurnosti za isti.

Kako bi se unaprijedile vještine ispitivanja svjedoka pripadnika ranjivih skupina u okviru istražnog i sudskog postupka, za nositelje pravosudnih funkcija organiziran je seminar na temu „Pripadnici ranjivih skupina kao svjedoci u postupku“, čiji je program kreiran od strane VSTV BiH.

Polaznici seminara su imali priliku upoznati se s osnovnim vještinama komunikacije i njihovoj primjeni u istražnom i sudskom postupku, osnovnim tehnikama komunikacije u radu tužitelja i sudaca te vještinama komunikacije u situacijama intenzivnih osjećanja.

Pored toga, razgovaralo se o načinima ispitivanja svjedoka u okviru istražnog i sudskog postupka, te načinima motiviranja ovih kategorija svjedoka za svjedočenje.

S ciljem identificiranja dodatnih oblasti za potporu ranjivim skupinama (osobama s invaliditetom), provedena je analiza predmeta oduzimanja poslovne sposobnosti na sudovima u BiH, koja je ukazala na potrebu usklađivanja postupanja sudova i vještaka sa standardima Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom. Na osnovu rezultata analize, VSTV BiH je izdalo preporuke sudovima, kojima se skreće pozornost na načela Konvencije, stavove Evropskog suda za ljudska prava u ovim predmetima te podsjeća na zakonske odredbe koje reguliraju ovu materiju, kako bi se osiguralo da se lišavanju poslovne sposobnosti pribjegava onda kada je to zaista neophodno i u obimu u kojem je to neophodno.

Fotografije sa radionice „Aktivnim dijalogom do dekonstrukcije stereotipa i jednakog pristupa pravdi“

Fotografija sa okruglog stola „Pravna zaštita LGBT osoba: između antidiskriminacionih i krivičnih zakona i prakse“

Bitno je napomenuti i da je povodom međunarodnih dana značajnih za ranjive skupine VSTV BiH izdao prigodna saopćenja za javnost kojima se pridružio naporima državnih institucija i nevladinog sektora usmjerenim na osiguranje pristupa pravdi za sve osobe, bez diskriminacije, te istakao da

će poduzeti adekvatne aktivnosti s ciljem pružanja podrške ranjivim skupinama u ostvarivanju njihovog prava na pristup pravosuđu i kontakt sa sudovima.

U vezi s tim, organizirane su i prigodne radionice u suradnji s nevladinim organizacijama koje se bavi zaštitom i promidžbom prava ranjivih skupina.

Tako dvodnevna radionica „Aktivnim dijalogom do dekonstrukcije stereotipa i jednakog pristupa pravdi“, koja je realizirana za nositelje pravosudnih funkcija u suradnji s udruženjem „Kali Sara - Romski informativni centar“, svjedoči o naporima na uklanjanju predrasuda i stereotipa prema Romima, s ciljem stvaranja inkluzivne i pravedne budućnosti.

Polaznici radionice su unaprijedili nivo znanja i razumijevanja mehanizama koji održavaju sustav dominacije, stekli bolje razumijevanje stereotipa te razvili vještine za njihovo dekonstruiranje kako bi se posvetili procesu izgradnje kapaciteta za osobnu, profesionalnu i institucionalnu transformaciju.

Pored toga, organizovan je i okrugli stol „Pravna zaštita LGBTI osoba: između antidiskriminacijskih i krivičnih zakona i prakse“, u suradnji s Udruženjem Sarajevski otvoreni centar, a s ciljem predstavljanja uloge bh. pravosuđa u zaštiti ljudskih prava LGBTI osoba te uspostavljanja LGBTI senzibiliziranog pravosuđa.

Krivična djela počinjena iz mržnje, pravni i kontekstualni okvir, sudska praksa u zaštiti ljudskih prava LGBTI osoba samo su neke od tema o kojim se govorilo tijekom okruglog stola kojem su prisustvovali nositelji pravosudnih funkcija, predstavnici ambasada, policije, nadležnih ministarstva i nevladinih organizacija.

Svjestan značaja stalne edukacije i stručnog razvoja za nositelje pravosudnih funkcija, VSTV BiH se postarao da se u programima edukacije entitetskih CEST-ova redovito nalaze odgovarajući seminari/radionice na temu specifičnih aspekata pristupa pravde sa stajališta pripadnika ranjivih skupina, vještine ispitivanja svjedoka pripadnika ranjivih skupina i sl.

“ Kontinuiran rad na unapređenju pristupa pravdi pripadnika ranjivih skupina. ”

Unaprijeđenje kapaciteta sudova, u smislu proaktivne komunikacije sa medijima i javnošću, kao i transparentnost rada sudova

“ Unaprijediti postojeće komunikacijske prakse u sudovima bio je jedan od primarnih ciljeva segmenta Projekta koji se odnosio na uspostavljanje sistema proaktivne komunikacije.

”

Unaprijediti postojeće komunikacijske prakse u sudovima bio je jedan od primarnih ciljeva segmenta projekta koji se odnosio na uspostavljanje sustava proaktivne komunikacije. Na ovaj način direktno bi se utjecalo na jačanje transparentnosti rada sudova te pružila podrška sustavnom unapređenju ove oblasti.

Kao jedan od alata koji će značajno unaprijediti trenutne komunikacijske prakse sudova, ali i u značajnoj mjeri podržati implementaciju Komunikacijske strategije VSTV-a BiH, razvijen je dokument Medijski akcijski plan koji predstavlja kompilaciju materijala koja sadrži dokumente „Medijski akcijski plan“, „Vodič za kreiranje i upravljanje sadržajima web stranica“ i „Komunikacija s medijima i korištenje komunikacijskih alata / kontrolna lista“.

Konferencija, zagovaranje intenzivnije primjene Medijskog akcionog plana, održana u Sarajevu

Riječ je o kompilaciji dokumenata koja predstavlja svojevrzne vodiče za unapređenje suradnje i odnosa s medijima kroz uspostavljanje sustava planske komunikacije, kao i korištenje osnovnih komunikacijskih kanala i alata što je neophodno u procesu unapređenja ove oblasti.

Riječ o kompilaciji koja predstavlja Aneks Komunikacijske strategije VSTV-a BiH, što na jedan način primjenu čini obvezujućom, a samim tim osigurava unificiran pristup komunikacijskim procesima od strane svih sudova u BiH.

Na ovaj način, ostvaren je napredak u komunikaciji sudova s medijima i veća motiviranost na proaktivniji pristup komunikacijskim procesima.

Dokument je predstavljen i na korištenje ustupljen svim sudovima u BiH, a određeni rezultati u komunikacijskim praksama su vidljivi kod određenog broja sudova.

Dokument je kao značajan korak u svrhu unapređenja transparentnosti pravosuđa naveden i u nalazima i preporukama OSCE-a: Praćenje postupaka u predmetima organiziranog kriminala i korupcije u Bosni i Hercegovini za izvještajni period srpanj 2021. - lipanj 2023. godine. Medijski akcijski plan opisuje se kao dokument, u kojem su definirani ciljevi i aktivnosti koji bi trebali dovesti do značajnog napretka, pod uslovom da budu dosljedno provođeni.

U toku 2023. godine kontinuirano je rađan i monitoring primjene dokumenta u pravosudnim institucijama od strane VSTV-a BiH i SNCA koji je pokazao da postoji određeni napredak, ali da još uvijek nije na željenom nivou.

Cilj kreiranja spomenutih dokumenta i usklađivanja s Komunikacijskom strategijom VSTV-a BiH, koja predstavlja svojevrsnu „kišobran“ strategiju za cijelo pravosuđe, jeste osigurati strateški pristup procesu komuniciranja kao jedinom načinu koji može donijeti stvarne promjene i jačati transparentnost rada sudova, što je i jedan od strateških ciljeva Sekretarijata VSTV-a BiH.

Izradi dokumenta prethodio je niz sastanaka s medijskim djelatnicima kao i intenzivan rad s ciljnim pilot sudovima u svrhu prikupljanja informacija o stvarnim potrebama i realnim mogućnostima za unapređenje komunikacijskih praksi, kao i jačanju transparentnosti.

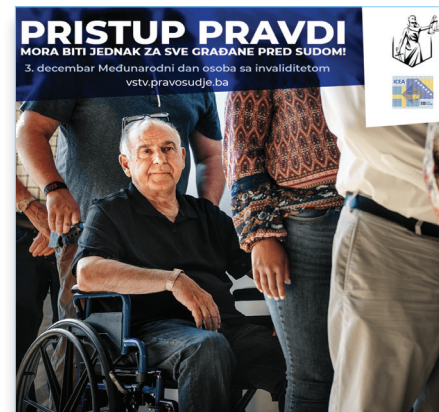
Tako su u studenom 2021. godine organizirani Dani otvorenih vrata za medije u Općinskom sudu u Tuzli, Osnovnom sudu u Bijeljini i Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH, kao i okrugli stolovi s predstavnicima medija.

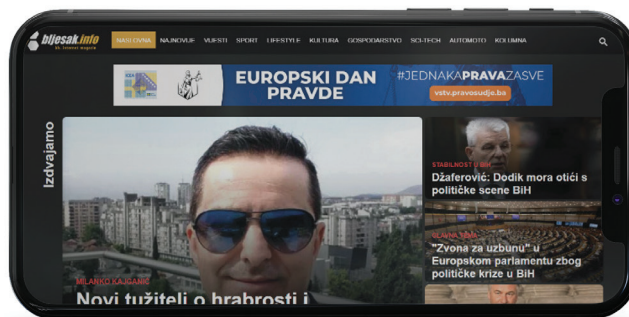
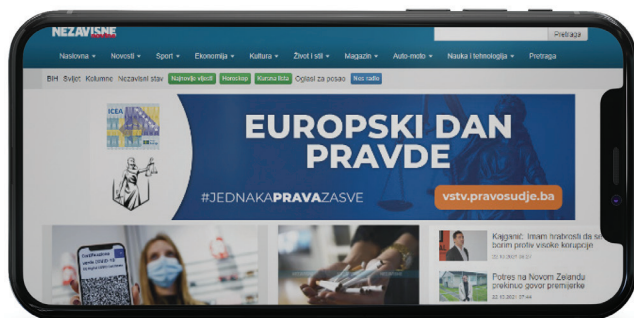

Promotivne kampanje

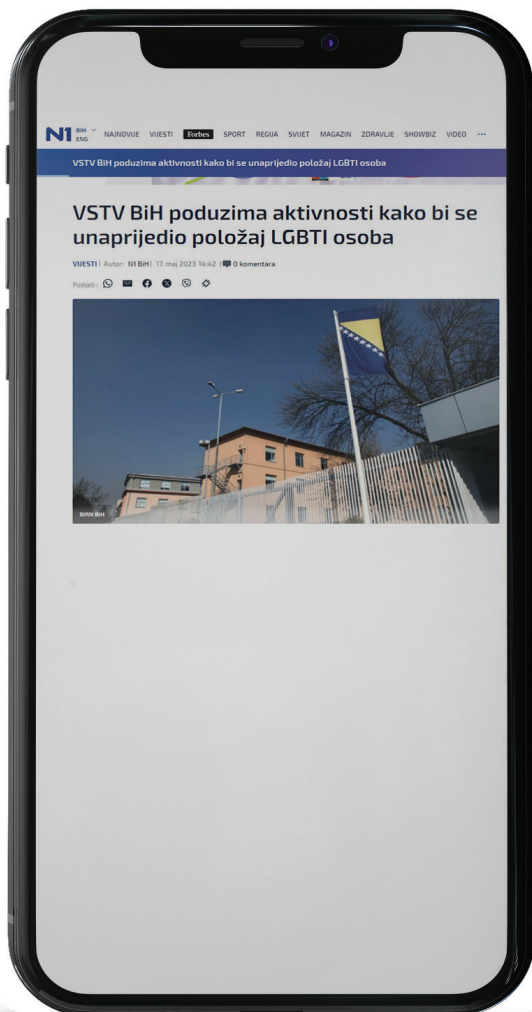
“ Tijekom realizacije projekta realizirane su informativne i promotivne kampanje s ciljem informiranja javnosti o provedenim aktivnostima kao i podizanja svijesti o određenim problematikama. ”

Kampanja obilježavanja Međunarodnog dana osoba s invaliditetom i promocija jednakosti

Obilježavanje Evropskog dana pravde

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

DOMSTOLSVERKET
SVERIGES DOMSTOLAR

www.domstol.se

Kronofogden

www.kronofogden.se